

Infomarkt land- en tuinbouw

Het potentieel van een innovatieve landbouwsector in veranderende tijden

Joris Relaes
Evergem
19 december 2024

Vlaams Regeerakkoord kondigt landbouwvisie aan

‘We maken tegen **uiterlijk 1 januari 2026** een visie op over hoe ons landbouw- en voedselsysteem er tegen 2050 uit moet zien.’

‘De Vlaamse landbouwvisie 2030-2050 **biedt onze land- en tuinbouwers een lange termijnperspectief** en draagt bij tot de realisatie van de diverse Europese, rechtelijke verplichtingen, o.a. de Europese natuur-, klimaat-, en milieuverplichtingen’

Europese Commissie kondigt landbouwvisie aan

Tegen **februari 2025**

'A vision for Agriculture and Food'

Strategische Dialoog September 2024

'Doelgerichte inkomenssteun in het bijzonder voor jonge landbouwers, kleine of gemengde bedrijven en nieuwkomers.'

De landbouwvisie van de toekomst volgens AI

Zelf je landbouwvisie uitstippelen

- Samenwerken met de verwerkende sector
- Alleen actief op de vrije markt
- Samenwerking in producentenorganisaties (coöperatie 2.0)
- Rechtstreekse verkoop en directe binding met de consument
- Multifunctionele landbouw

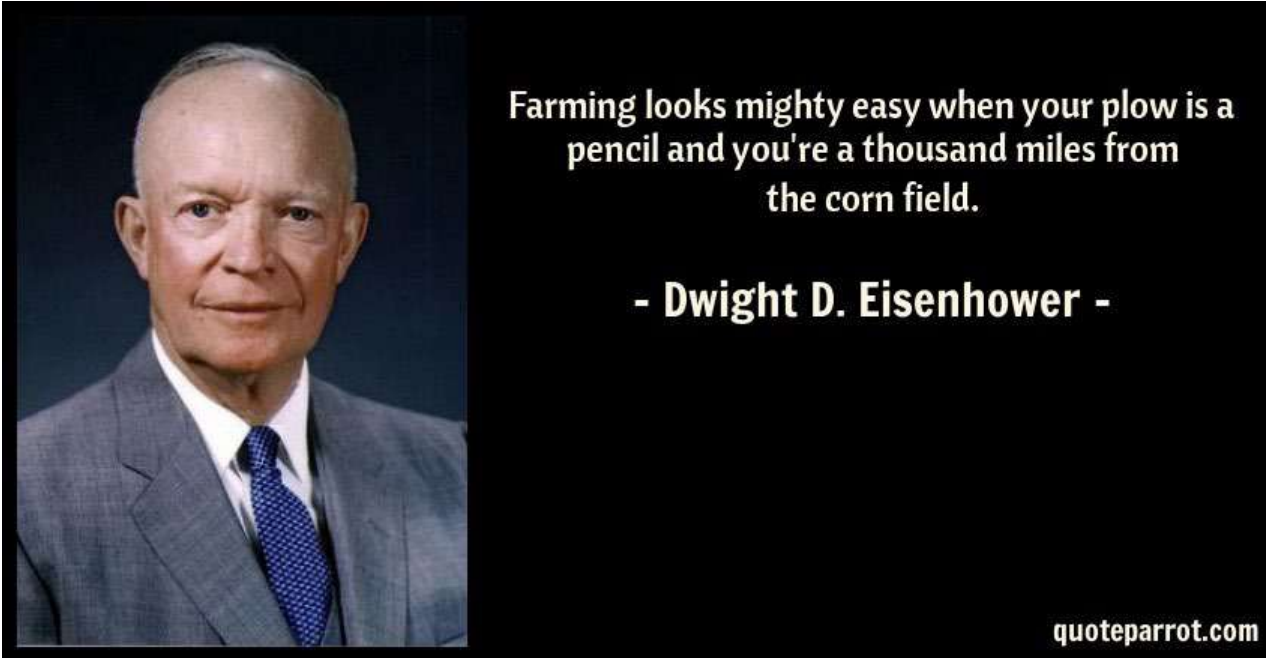
- Andere spelers (verwerkers, retail,...) starten voorzichtig zelf met de landbouwproductie

Landbouw is een buitenbeentje

- **Landbouw is geen economische sector als een andere**
 - Productie van levende planten en dieren => geen 100% zekerheid en controle over het productieproces
 - Land- en tuinbouwbedrijven zijn micro-ondernemingen met onvoldoende marktmacht
 - Kunnen moeilijk duurzaamheidseisen doorrekenen
- **Landbouw ook ecologisch geen sector als een andere**
 - Zeer groot ruimtebeslag
 - Diffuse vervuiling door zeer vele micro-ondernemingen => grotere kans op free-riders gedrag
 - Het gaat om biologische processen moeilijk te vatten in wetgeving
 - Vermijd 'kalenderboeren' Theorie ⇔ Praktijk

Theorie ↔ Praktijk

‘Heeft landbouw nog een toekomst in Vlaanderen?’

- **Landbouw in Vlaanderen al vaak ten dode opgeschreven:**
 - Jaren ‘80 uitbreiding EU met Spanje en Portugal: aardbeienteelt/tomatenteelt
 - 1984 invoering Melkquota-regeling
 - Jaren ‘90 ‘Dioxine-crisis’: dierlijke sector
 - Eerste Mestactieplannen
 - Vogelgriep, varkenspest
 - Stikstofdecreet (24.01.2024).....

‘Heeft landbouw nog een toekomst in Vlaanderen?’

- Ideale productieomstandigheden
- Bekwame bedrijfsleiders
- **Sterke toelevering- en agrovoedingsector**
(voedingssector is de grootste industriële sector in België)
- Kenniscentrum
- Koopkrachtige consumenten
- **‘Landbouw in de haven’**

Two great sustainability challenges

1/Climate and 2/Biodiversity (nitrogen)

Stikstof

Lokaal probleem

Stalemissie vanuit gemengde mest

Metten op stalniveau

Natuurbeleid

Ruimtelijke problematiek

Koolstof

Mondiaal probleem

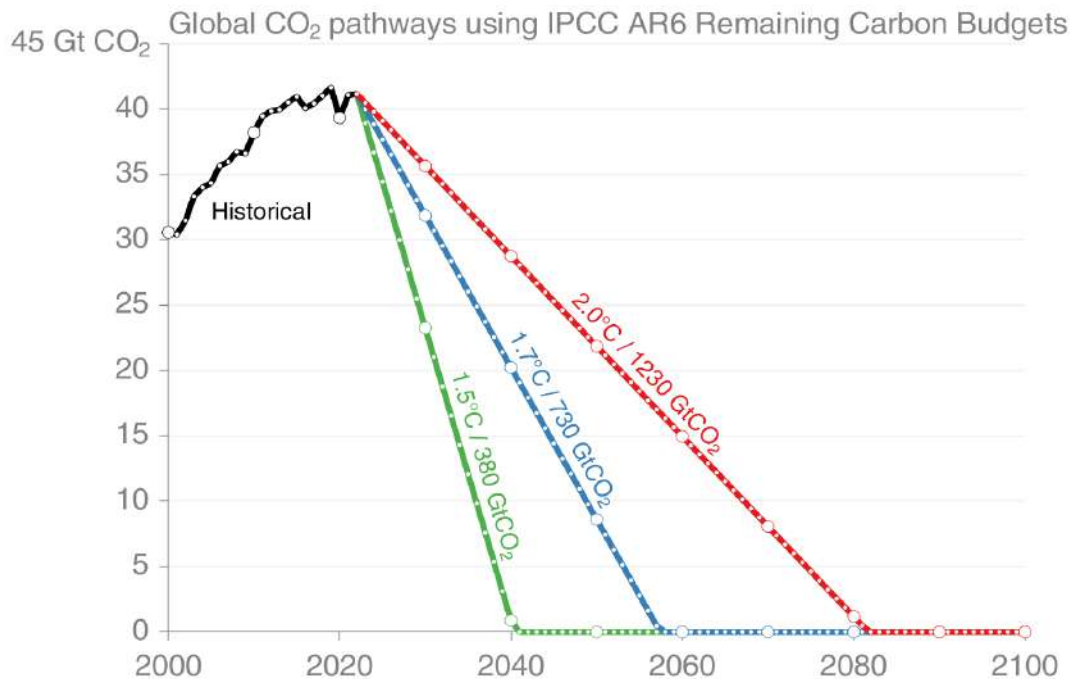
Dier + stalemissie mest

Metten op dierniveau

Klimaatbeleid

De te leveren klimaatinspanning is immens

© Global Carbon Project

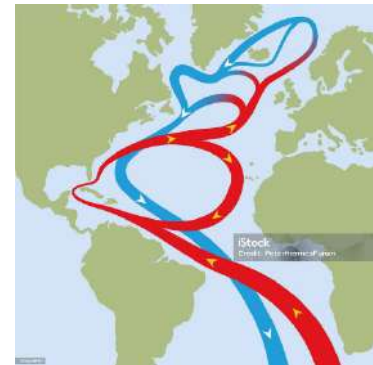
Source: [Friedlingstein et al 2022](#); [Global Carbon Project 2022](#)

Wat staat ons te wachten?

Wat doen de Straalstroom en de Golfstroom?

- De **Straalstroom** beweegt meer naar de Noordpool en wordt grilliger
 - Zien we nu al => het weer geraakt meer en meer geblokkeerd en wordt grilliger
 - => ‘zachte’ transitie
- De **Golfstroom** vermindert in kracht
 - Zien we nu al
 - Als de Golfstroom stilvalt wordt het meer dan **10°C kouder in West-Europa**
 - => ‘harde’ transitie landbouw moet zich fundamenteel herdenken

Landbouw

deel van het probleem
deel van de oplossing

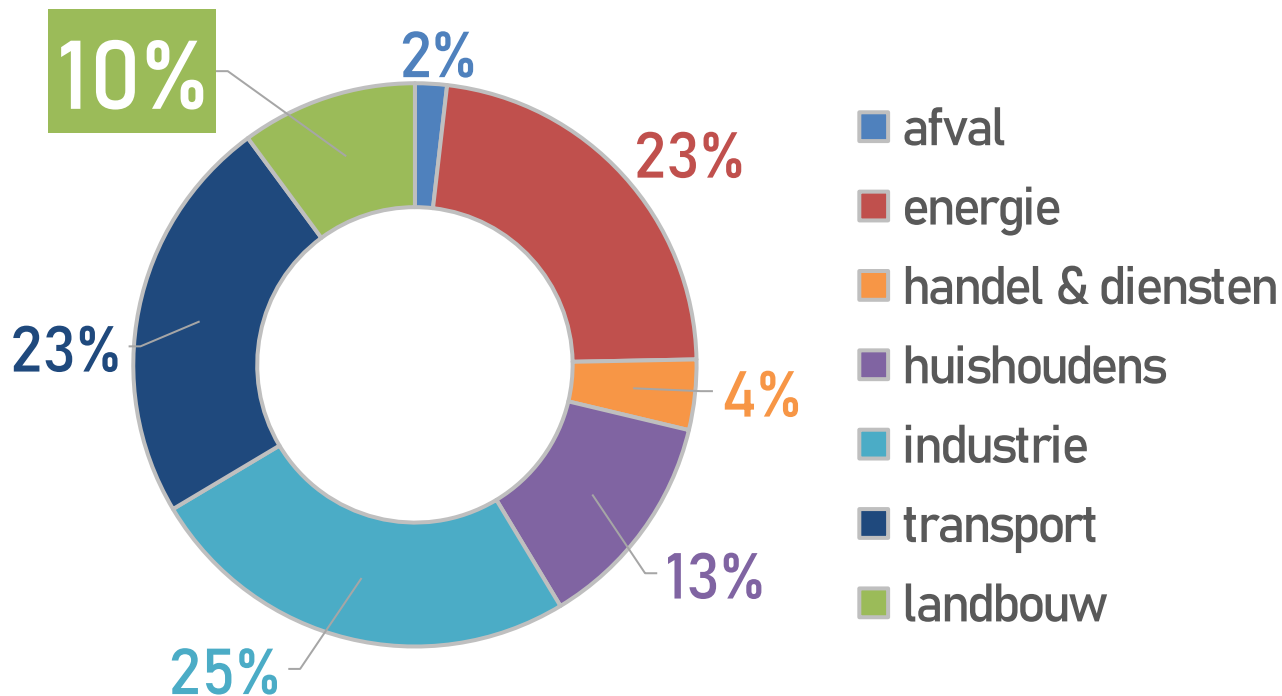
Klimaat en landbouw: 3 TO DO's

- **MITIGATIE** (REDUCTIE broeikasgassen)
- **ADAPTATIE** (AANPASSEN aan de klimaatimpact)
- **LULUCF** (LAND USE, LAND USE CHANGE, FORESTRY)

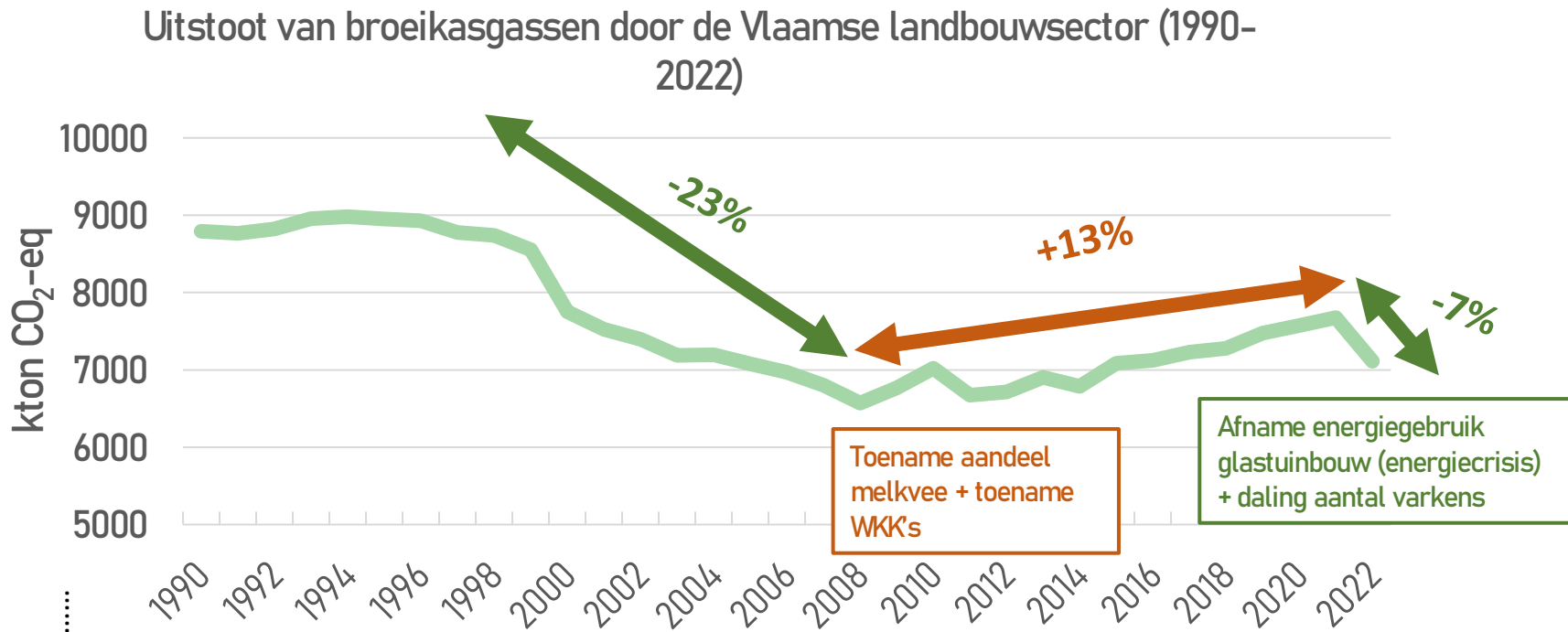
> **CO₂-Opslag in de bodem**

Broeikasgasuitstoot per sector (Vlaanderen, 2022)

Uitstoot van landbouw sinds 1990 verminderd met **16,8%**

Mestbeleid = Klimaatbeleid 'avant la lettre'

Wat doet ILVO?

ILVO Expertisecentrum Landbouw en Klimaat

Hitte

Droogte

Wateroverlast

Eiwitdiversificatie

Voedselverspilling

Bodemkwaliteit

Biodiversiteit

Andere bedrijfsvormen

ILVO Expertisecentrum Landbouw en Klimaat

7 klimaatthema's =

Klimaatlimme landbouw, Bodem, Dierlijke productie, Energie,
Landschap, Mariene productie, Plantaardige productie

Meer info?

www.ilvo.vlaanderen.be/ELK

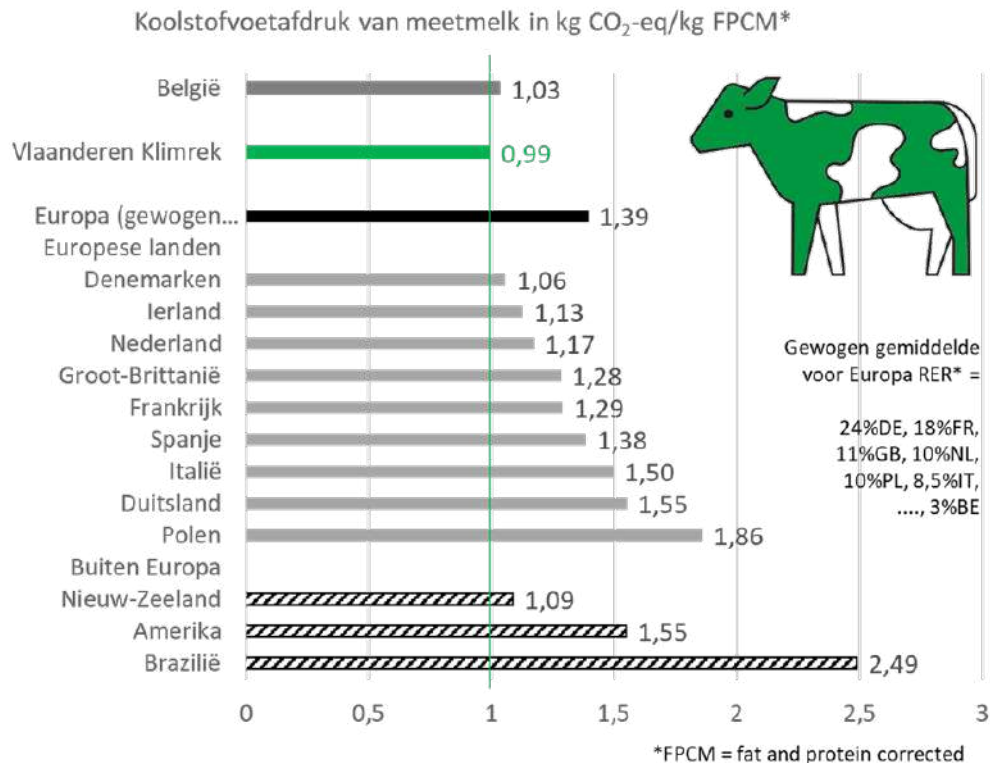
Klimrek project

KLIMAATSCAN én begeleiding om klimaatvriendelijk te boeren

'Vlaanderen heeft de meest klimaatvriendelijke melk'

'Klimaatvriendelijke' melkproductie in Europa

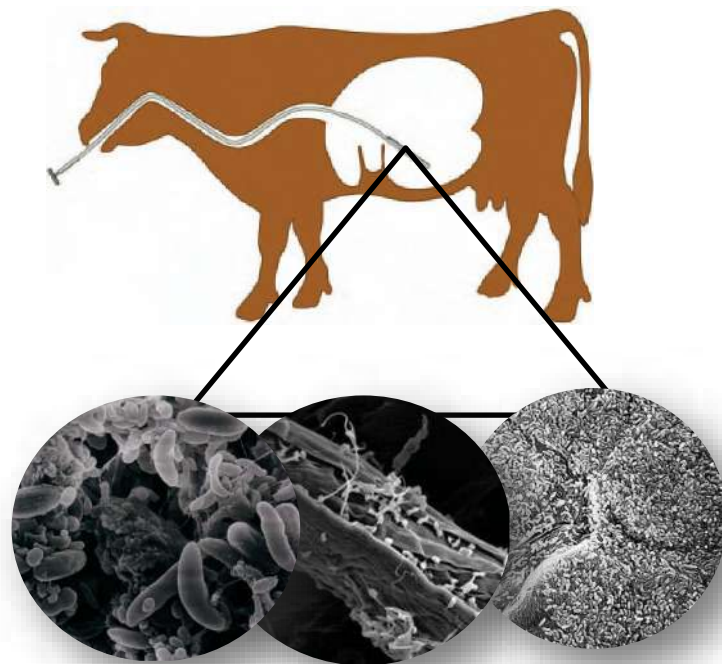
- Melkproductie in 2016 in **India** en in de **EU** elk ongeveer **160 miljard liter melk**
- In **India** gemiddelde productie: 1300 liter/koe **aantal koeien: 122 miljoen**
- In **Europa** gemiddelde productie : 7000 liter/per koe, **aantal koeien 23 miljoen**

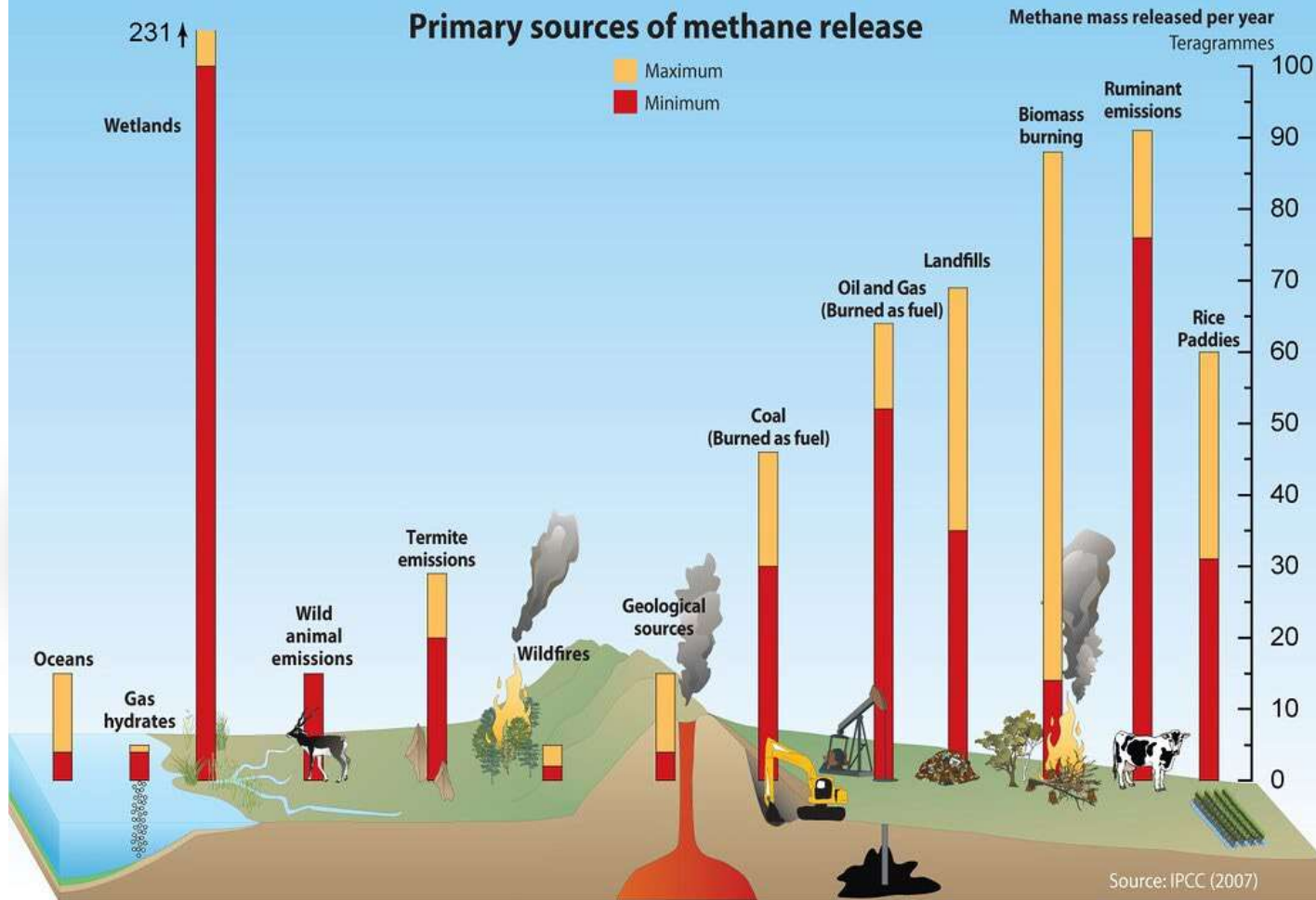

Methaanuitstoot verminderen

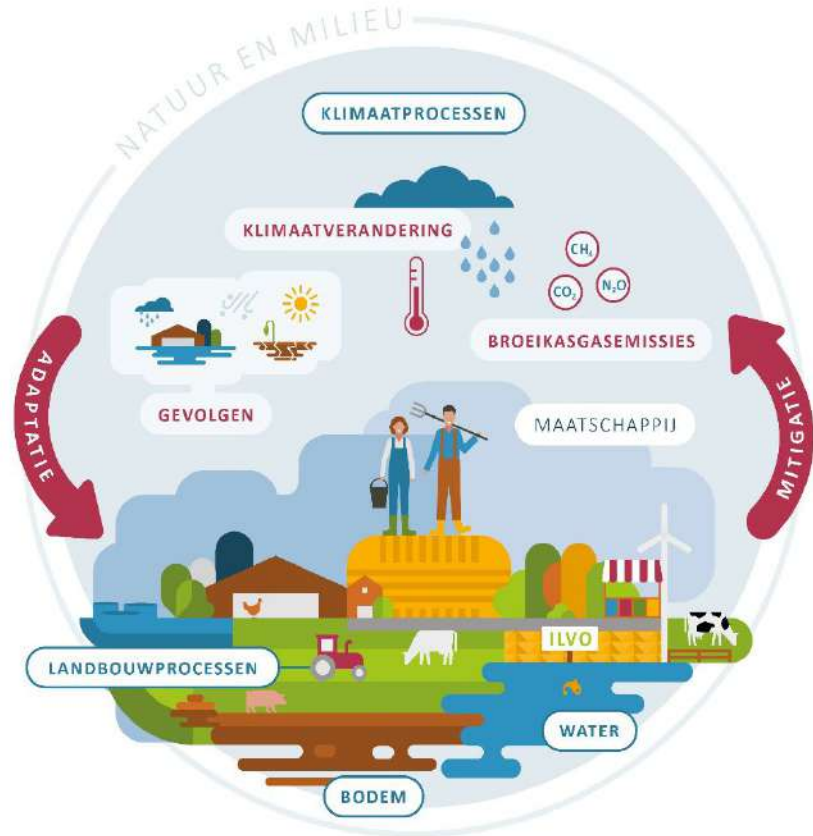
- ❑ Andere rantsoenen
- ❑ Voederadditieven (3-NOP)
- ❑ Verbeterd management
- ❑ Genetica

Reeds 34% reductie van de methaanuitstoot in onderzoeksomstandigheden

Klimaatadaptatie

Mijn persoonlijke visie

- Vooral inzetten op **Klimaatadaptatie** (draagvlak)
- Klimaatmitigatie: impact van de Vlaamse landbouw is beperkt
- Koolstofopslag (**carbon farming**) een nieuw verdienmodel voor de land- en tuinbouw? =>nood aan een regulerend kader

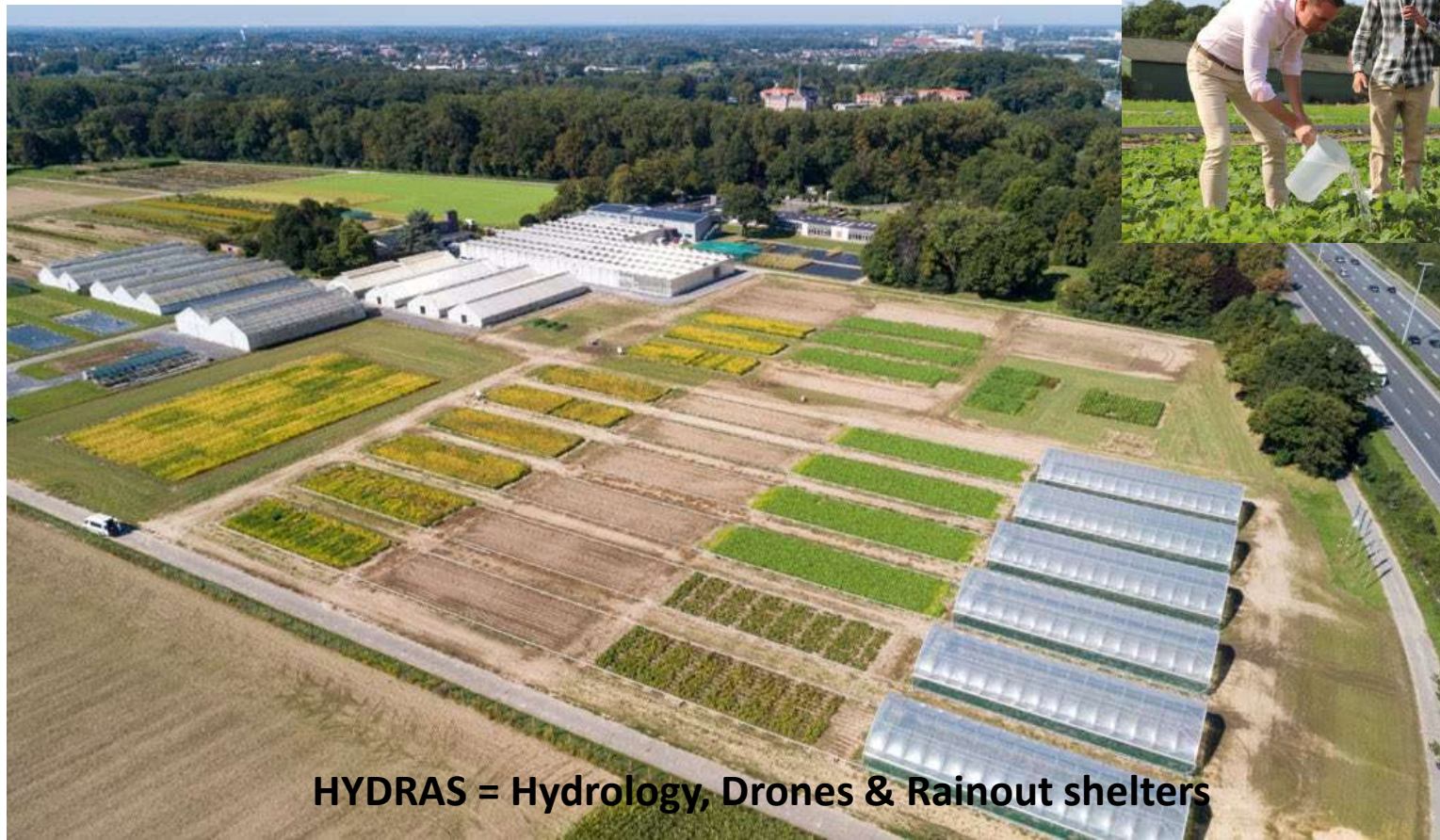
Biodiversiteit in het agrarisch gebied

Agroforestry
Agro-ecologisch Platform
in Hansbeke
Gras-klaver
Monitoring

Hydras-project van ILVO

Droogtetolerante gewassen

HYDRAS = Hydrology, Drones & Rainout shelters

Andere gewassen: soja, quinoa, kikkererwt, weegbree,

Soja van eigen bodem

 Protealis

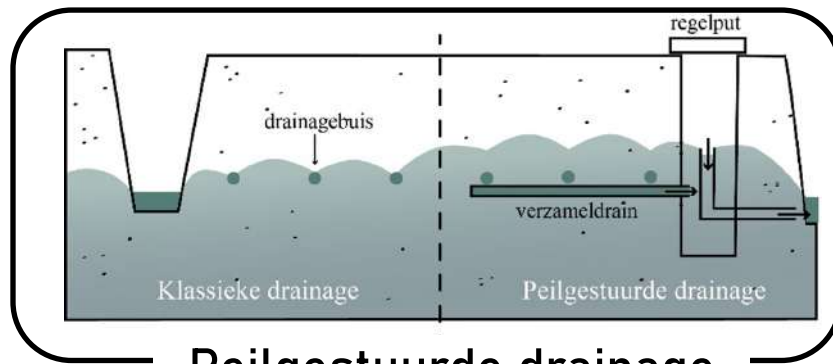
Bodem en water zijn sturend in het landschap

Water

Stuwen

Peilgestuurde drainage

Natte landbouw

Contourlandbouw, swales?

De bodem de grond van de zaak!

- **Beschikbaarheid**
(zonevreemdheid, omzetting zachte functies)
- **Betaalbaarheid**
(pachtwetgeving)
- **Kwaliteit**
(sectorverantwoordelijkheid, bodempaspoort)

Boerderijcompostering

We moeten dringend de wettelijke hinderpalen wegnemen

[Homepage](#) > [Nieuws](#) > [Provincie Oost-Vlaanderen redt publieke gronden landbouwschool van privatisering](#)

[← GA TERUG](#)

[PRINT DEZE PAGINA](#)

[DEEL DEZE PAGINA](#)

Provincie Oost-Vlaanderen redt publieke gronden landbouwschool van privatisering

De 150 landbouwstudenten van College ten Doorn in Eeklo kunnen opnieuw op beide oren slapen. De school pacht sinds jaar en dag 15,2 hectare grond bij OCMW Brugge voor haar

💡 Het ILVO-onderzoeksrapport naar publieke gronden in Vlaanderen met daarin ook lokale cijfers, vindt u op ILVO-website [Publiek grondbezit in Vlaanderen en Brussel: onderzoeksrapport - ILVO Vlaanderen](#)

Tot slot: Landbouw en Klimaat

- Landbouw een deel van het probleem, maar ook zeker een deel van de oplossing!
- Landbouw is een zeer specifieke sector!
- Innovatie kan de weg wijzen!
- Je staat er niet alleen voor!

De Toekomst

De Toekomst

De Toekomst

ILVO

Instituut voor Landbouw-,
Visserij- en Voedingsonderzoek

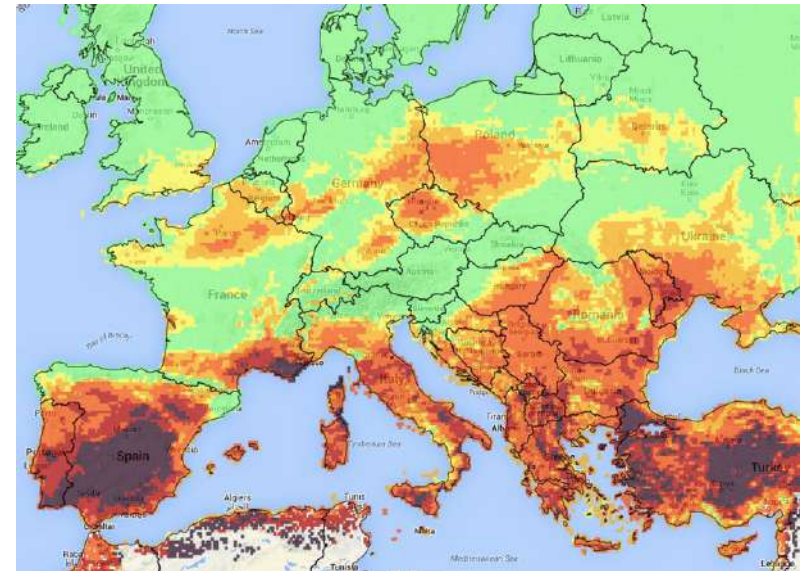
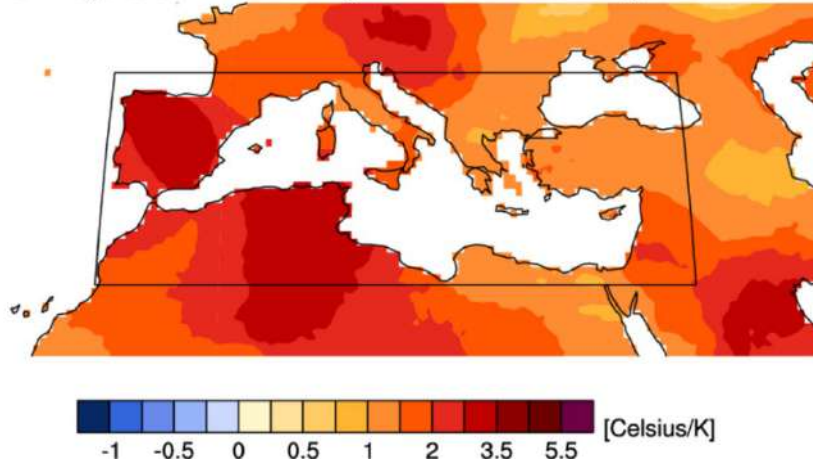

kanaal **Z**

We moeten een stuk naïviteit achterwege laten

Het Middellandse Zeegebied dreigt zichzelf niet meer te kunnen voeden

mean regression Tmax on obstglobal 1901-2015 Jun-Aug CRU TS 4.00

Dank u wel!

Instituut voor Landbouw-
en Visserij- en Voedingsonderzoek
Burg. Van Gansberghelaan 92
9820 Merelbeke – België
T + 32 (0)9 272 25 00
F +32 (0)9 272 25 01

ilvo@ilvo.vlaanderen.be
www.ilvo.vlaanderen.be